C/2025/3204

2.7.2025

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady 92/43/EHS, pokud jde o status ochrany vlka (Canis lupus)

(COM(2025) 106 final – 2025/0058 (COD))

(C/2025/3204)

Hlavní zpravodaj: **Josep PUXEU ROCAMORA**

Žádosti o vypracování stanoviska	Rada, 25. 3. 2025 Evropský parlament, 31. 3. 2025
Právní základ	čl. 43 odst. 2 a článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato na plenárním zasedání	30. 4. 2025
Plenární zasedání č.	596
Výsledek hlasování (pro/proti/ zdrželi se hlasování)	154/9/17

1. Závěry a doporučení

1.1 Je nezbytné omezit negativní interakce mezi obyvateli venkova, zařízeními pro chov hospodářských zvířat a vlky v EU a posílit a řídit jejich soužití.

1.2 Z vědecko-technických důkazů vyplývá, že modely řízení založené na odstraňování vlků nejsou z hlediska omezení škod účinné, neboť nadále trvají střety mezi chovnými zvířaty a vlky. Výjimkou jsou situace, kdy je odstraněno tolik vlků, že to z hlediska ochrany negativně ovlivní jejich stavy, což by znamenalo porušení směrnice Rady 92/43/EHS ([1]).

1.3 Modely založené na preventivních opatřeních, která jsou v souladu s potřebou zachovat jejich příznivý stav z hlediska ochrany, se vědecky ukázaly jako vhodná alternativa k omezení střetů a posunu k soužití mezi vlky a hospodářskými zvířaty. Za tímto účelem je nezbytné posílit vhodné rámce financování, které usnadní rozvoj těchto opatření, jak je uvedeno v informační zprávě NAT/825 ([2]).

1.4 EHSV v tomto ohledu navrhuje:

1.5 posílit vhodná finanční opatření s cílem zlepšit a podpořit model účinného a proveditelného soužití mezi vlky a hospodářskými zvířaty;

1.6 podporovat rozvoj aplikovaného výzkumu technik ochrany hospodářských zvířat v různých typech zařízení pro chov hospodářských zvířat;

1.7 provádět individuální posouzení zařízení pro chov hospodářských zvířat vystavených vysokému riziku nebo vážným škodám za účelem provádění nejvhodnějších opatření na ochranu hospodářských zvířat;

([1]) Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Úř. věst. L 206, 22.7.1992, s. 7).

([2]) Informační zpráva EHSV *Přínosy extenzivního chovu hospodářských zvířat a organických hnojiv v kontextu Zelené dohody pro Evropu.*

1.8 poskytovat chovným zařízením poradenství ohledně používání a sledování opatření na ochranu hospodářských zvířat;

1.9 rychle nahrazovat všechny typy škod, nejen úmrtí, konkrétně rozptýlení stád, potraty a ušlý zisk z chovu hospodářských zvířat;

1.10 podporovat fóra pro výměnu zkušeností mezi chovateli, pokud jde o provádění opatření na ochranu hospodářských zvířat;

1.11 používat nejlepší dostupné techniky pro analýzu indicií a důkazů o útocích vlků na zařízení pro chov hospodářských zvířat, aby bylo možné s co nejmenší mírou pochybností určit, zda odpovídají tomuto druhu nebo zdivočelým psům;

1.12 podporovat nábor profesionálních pastevců, kteří zůstávají s hospodářskými zvířaty v oblastech nebo obdobích roku, ve kterých by se mohly škody zvýšit;

1.13 usnadnit chovatelům hospodářských zvířat chov poskytnutím hlídacích psů, aby se zabránilo útokům vlků;

1.14 podporovat opatření v oblasti profesionální péče o hospodářská zvířata během sezónních přesunů zvířat;

1.15 podporovat odbornou přípravu veřejných činitelů odpovědných za posuzování škod a náležitě informovat a podporovat chovatele hospodářských zvířat;

1.16 vypracovat koordinovaný protokol pro cílené odstraňování jednotlivých vlků nebo jejich převoz na jiné místo s cílem usměrnit a usnadnit správné a vhodné uplatňování výjimek z režimu ochrany druhů v souladu s právními předpisy EU a s vnitrostátními právními předpisy (sledování a hodnocení účinnosti přijatého opatření by mělo být prováděno ex post);

1.17 podporovat utváření dialogu o vlcích na evropské úrovni se zapojením, mimo jiné, orgánů EU, členských států, obcí a místních orgánů, přírodovědců, zemědělských a chovatelských organizací, vědeckých subjektů a nevládních organizací;

1.18 pro rozhodování a řízení je nezbytné zapojit občanskou společnost na místní nebo regionální úrovni;

1.19 podporovat šíření vědeckých poznatků o vlcích a složitosti řízení jejich populací;

1.20 vypracovat informační kampaně zaměřené na odvětví živočišné výroby zabývající se možnostmi soužití a omezení střetů s vlky a dostupným financováním;

1.21 podporovat uplatňování osvědčených postupů pro pozorování vlků;

1.22 vypracovat informační kampaně zaměřené na sportovce a návštěvníky v oblastech chovu hospodářských zvířat s cílem upozornit je na hlídací psy a informovat je o tom, co dělají a jak se chovat v jejich přítomnosti.

2. **Obecné připomínky**

2.1 Toto stanovisko reaguje na rozhodnutí, které v prosinci 2024 přijal stálý výbor Bernské úmluvy na návrh Evropské unie. Tímto rozhodnutí se mění status ochrany vlka (Canis lupus) přesunem tohoto druhu z přílohy II (přísně chráněné druhy živočichů) do přílohy III (chráněné druhy živočichů). Tato změna vstoupila v platnost tři měsíce po přijetí rozhodnutí.

2.2 Evropská komise dne 7. března předložila svůj návrh směrnice na změnu směrnice o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (směrnice 92/43/EHS), pokud jde o status ochrany vlka (COM(2025) 106 final - 2025/0058 (COD)).

2.3 Cílem návrhu Komise (COM(2025) 106 final) je změnit směrnici 92/43/EHS přesunutím všech populací vlka v EU do přílohy V (druhy živočichů a rostlin v zájmu společenství, jejichž odebírání z volné přírody a využívání může být předmětem určitých opatření na jejich obhospodařování), což by členským státům umožnilo uplatňovat pružnější přístupy k řízení. Návrh zároveň zachovává povinnost zajistit pro daný druh příznivý stav z hlediska ochrany.

2.4 Vlk bude i nadále chráněným druhem a členské státy prostřednictvím opatření pro řízení a zachování dosáhnou a udrží příznivý stav z hlediska ochrany tohoto druhu.

2.5 EHSV bere návrh Komise na vědomí a zdůrazňuje, že změna právního statusu musí být doprovázena silnými zárukami, které zajistí zachování příznivého stavu populací vlka z hlediska jejich ochrany v souladu s článkem 191 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), zejména vzhledem ke skutečnosti, že ve více než polovině biogeografických oblastí EU s výskytem vlků zůstává stav jejich ochrany nepříznivý, a zároveň poskytnou členským státům účinnější nástroje pro zvládání místních střetů a podporu soužití s venkovskými komunitami a koexistenci s extenzivním chovem hospodářských zvířat.

2.6 Přítomnost vlků přispívá prostřednictvím selektivní predace ke kontrole populací spárkaté zvěře (srnce obecného, jelena evropského, prasete divokého, kamzíků a losů, v závislosti na oblasti), a tak podporuje ekologickou rovnováhu.

2.7 Podle zprávy Evropské komise o stavu přírody za rok 2020, která vychází z údajů členských států, jsou populace vlka, které byly v první polovině dvacátého století ve většině regionů a zemí vyhlazeny, nyní stabilní nebo rostou a opětovně osídlují původní oblasti rozšíření. V některých zemích je stav populací vlka z hlediska jejich ochrany příznivý, v jiných naopak čelí hrozbě nadměrné populace, nebo zmenšující se oblasti rozšíření.

2.8 Tento pozitivní trend však není jednotný: Španělsko je jediným členským státem EU, v němž nedávno jedna populace vlka vyhynula (v Sierra Morena), z čehož je patrné, že existují vymírající populace, což posiluje nutnost zachovat jejich ochranu. Populace vlka iberského mají kromě toho nízkou genetickou variabilitu, což je činí zranitelnějšími vůči rizikovým faktorům než jiné, menší, ale geneticky rozmanitější populace.

2.9 Tuto situaci lze částečně vysvětlit právní ochranou a příznivějším přístupem veřejnosti, jakož i obnovou druhů, které jsou pro vlka kořistí (např. jelena a prasete divokého), a obnovou lesního porostu. K jeho šíření přispělo vylidňování venkova v některých evropských regionech.

2.10 Návrat vlka do regionů, kde se po celá desetiletí či déle nevyskytoval, je pro členské státy významnou výzvou, neboť tento druh je často spojován s různými typy konfliktů, zejména pokud jde o škody způsobené při extenzivním chovu hospodářských zvířat, což u dotčených venkovských komunit vyvolává sociální konflikty.

2.11 Dopad populací vlka na chov hospodářských zvířat na úrovni EU a celkové škody na hospodářských zvířatech se mohou na úrovni jednotlivých členských států jevit jako přijatelné, ale jejich koncentrace na místní úrovni může vyvolat značný tlak na určité oblasti, přičemž přímé a nepřímé hospodářské ztráty jsou obtížně vyčíslitelné a na chovatele to má emocionální dopad.

2.12 Podle údajů oznámených členskými státy mezi roky 2013 a 2018 jsou hrozby pro vlky i nadále rozmanité: nelegální odstřel, otravy, kolize s infrastrukturou a interakce se zemědělskými činnostmi.

Zajištění příznivého stavu ochrany vlků v celé EU v souladu se sociálními a hospodářskými činnostmi ve venkovských oblastech

2.13 V zájmu zajištění příznivého stavu ochrany vlků v EU, aniž by to bylo na újmu sociálně-hospodářským činnostem ve venkovských oblastech, doporučujeme členským státům:

— zvýšit kontrolu a sledování tohoto druhu na územích, která představují oblasti možného rozšíření vlka obecného ze současných oblastí jeho rozšíření,

— posílit programy sledování tohoto druhu s cílem zlepšit znalosti o jeho rozšíření, věkové struktuře smeček a populací, behaviorálních návycích, nenáhodných úhynech a interakcích s lidskou činností,

— posílit programy ke zlepšení znalostí o možné účinnosti různých technik (s cílem odehnat nebo odpudit), které mohou snížit škody, které vlk způsobí na extenzivním chovu hospodářských zvířat,

— posílit informační a osvětové programy v oblastech, kde lze očekávat, že se vlci znovu usídlí, s cílem přizpůsobit vnímání společnosti a předvídat možné negativní interakce s extenzivním chovem hospodářských zvířat a předcházet jim,

— podporovat působení vlků v oblastech s větším výskytem spárkaté zvěře, v nichž byly extenzivní chovy hospodářských zvířat omezeny nebo zcela zanikly a sportovní lov není schopen rozšiřování těchto populací kontrolovat,

— podporovat odchyt a odstraňování psů z přírody v případech, kdy je podezření na hybridizaci nebo výskyt smíšených smeček vlků a psů,

— provádět informační a kontrolní kampaně s cílem zabránit dobrovolnému šíření hybridizace se psy,

— provádět informační kampaně mezi odvětvími zapojenými do péče o krajinu o ekologických, sociálních, správních a trestněprávních dopadech používání nezákonných metod usmrcování vlků,

— přijímat alternativní opatření k předcházení škodám, včetně technik prevence a zmírňování napadání chovů hospodářských zvířat,

— podporovat organizaci činností souvisejících s dohledem a odrazováním od nelegálních postupů v oblastech se zvýšeným počtem konfliktních situací kvůli škodám na hospodářských zvířatech. Kontroly populací by měly být prováděny pod dohledem příslušných správních orgánů a v souladu s vědeckými kritérii.

V Bruselu dne 30. dubna 2025.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Oliver RÖPKE